

Palkovics László
miniszter
Innovációs és Technológiai Minisztérium
részére

cc: **Birkner Zoltán**
elnök
Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

Tisztelt Miniszter Úr!

A Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete az ELKH kutatóhálózatának reprezentatív szakszervezete. Így természetes, hogy figyelemmel kíséri a tudományos kutatók munkáját és munkakörülményeit befolyásoló folyamatokat.

Feltételezem, hogy olvasta a tudomanymetria.com alkalmazhatóságáról szóló cikket a Magyar Tudomány áprilisi számában.¹ Az OTKA idejű kiírásban, dodonai módon ugyan, de szerepel a tudomanymetria.com, mint a pályázatértékelő testületek munkáját segítő eszköz. A pályázati kiírásban nem egyértelmű, fennáll-e annak esélye, hogy a tudomanymetria.com adatai alapján a tavalyi beavatkozáshoz hasonlóan az NKFIH és az ITM vezetői az idén is megváltoztathatják-e a szakmai kollégiumok által megállapított sorrendet. Ez a lehetőség aggodalommal tölti el a kutató kollektívát.

Tagságunk azt tartaná a jó megoldásnak, ha ismét a 2014. évi törvénymódosítás előtti szabály érvényesülne: a szakmai kollégiumok által meghatározott sorrendet senki nem változtathatja meg, és a pályázatok kezelése visszakerül egy független titkárság (ez volt az OTKA Iroda) hatáskörébe.

Minden ország maga dönti el, hogy milyen arányban támogat tematikus megkötés nélküli, a kutatók által kezdeményezett kutatásokat, illetve olyanokat, amelyek esetében előre meghatározza a kutatási témákat, a megoldandó feladatokat. Ez fontos tudománypolitikai feladat. A kutatási forrásokra kiírt pályázatok értékelése viszont a szakmai értékek mérlegelése alapján, szakmai közösségek által történik. A politikusok ne módosítsák a szakmai értékelők által kialakított sorrendet.

Magyarországon az OTKA az alapkutatásra szánt legnagyobb pályázati úton elosztott forrás. Az alapkutatási források elosztását semmiképpen sem határozhatják meg a kormány által kijelölt tematikus célok, arra az alkalmazott kutatási pályázatok és az érintett kormányzati szerv és kutatóintézetek közötti kutatási szerződések kell, hogy szolgáljanak.

¹ Kamarás Katalin, Makara B. Gábor, Soós Sándor: A „tudomanymetria.com” módszerének alkalmazhatósága pályázatok értékelésére; Magyar Tudomány, 2021., 182. évf, 4. sz., 437–448. o.; DOI: 10.1556/2065.182.2021.4.1

TDDSZ

Tudományok Dolgozók Demokratikus Szakszervezete
ELNÖK

Egy-egy kutatási pályázat minőségét kizárólag a pályatársak tudják megítélni, elsősorban a pályázat fontos elemeinek (kutatási kérdések, a választott elméleti, elemzési keret, kutatási módszerek, munkaterv, költségvetés) tanulmányozása és megvitatása révén. Az értékelés egyik fontos, de nem egyetlen, még csak nem is legfontosabb eleme a pályázó korábbi munkásságának, publikációs teljesítményének mérlegelése. A korábbi publikációs és hivatkozási adatokból képzett tudománymetriai mutatók kiszámítása nem helyettesítheti a szakmai zsűriben végzett értékelést. Ezek a mutatók a legkisebb mértékben sem mérik a benyújtott pályázat értékét, hanem egy kutató korábbi publikációiról adnak közelítő, de messze nem kielégítő képet, ezért nem játszhatnak döntő szerepet az alap kutatások támogatásáról szóló döntésekben. A tudománymetria fontos kutatási terület, de más a feladata: az egyes tudományterületek változásának bemutatása (új kutatási területek felbukkanása, megerősödése, a kutatók és kutatási területek közötti kapcsolatok mérése). Önmagában arra sem alkalmas, hogy kutatóhelyek – vagy egyes kutatók – teljesítményét és munkájuk tudományos, társadalmi és gazdasági hatásait mérje. Ezért erre a célra is komplex módszereket használnak a fejlett kutatási rendszerekben, természetesen tudománymetriai adatok felhasználásával. Arra pedig a tudománymetria végképp alkalmatlan, hogy kutatási pályázatok értékelését helyettesítse.

A tudomanymetria.com erre különösen alkalmatlan, mert csak a Scimago rangsorban szereplő folyóiratokban megjelent cikkekre alapozva még a publikációs tevékenységet sem lehet megalapozottan értékelni, hiszen számos olyan kutatási terület létezik egy-egy tudományágon belül, ahol nem a folyóirat a legfontosabb fórum a kutatási eredmények publikálására.

Kutatócsoportokat, jelentős új kutatási berendezéseket és egyéb kutatási infrastruktúrákat (pl. bio- és adatbankok, állatházak) felépíteni sokéves munka, aminek az eredménye, hatása rövid távon nem jelentkezik a kutatók publikációs teljesítményében, de egy ország tudományos teljesítménye szempontjából meghatározó jelentőségű. Ezeket a tevékenységeket be lehet mutatni egy pályázatban, és így mérlegelni lehet a jelentőségüket a támogatási döntés kialakítása során – de csak akkor látszanak a publikációs eredményekben, és akkor is csak évekkel később, ha az elnyert kutatási támogatásoknak köszönhetően a létrehozott új kutatócsoportok használni tudják a megépített, új utakat, új kutatási lehetőségeket nyitó kutatási infrastruktúrákat.

Azért sem szerencsés az alap kutatási források elosztásáról elsősorban a megelőző 5 évben elért publikációs teljesítmény alapján dönteni, mert ez kiváló pályázatokat, pályázókat diszkvalifikálhat:

TDDSZ

Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete
ELNÖK

pályakezdő kutatókat ugyanúgy, mint azokat a nőket is, akik szülés (különösen több gyerek szülése) után térnek vissza a kutatói pályára.

Ezért a kutatóközösség nevében kérem, térjenek vissza a szakmai zsűrik által, átlátható módon, sok szempontot figyelembe véve kialakított döntésekhez, mint egyedüli megoldáshoz.

Budapest, 2021. április 28.

Tisztelettel:

Szécsényi Tibor
elnök, TDDSZ